

## Kollekció

A buja vegetáció mélyén rejlő házat az apja vette magának. Olyan gazdagok voltak, hogy megtehetette, akkor még, a válság előtt, nagyon sokat kerestek az orvosok. Ahogy emlegette, onnan indulhat vadászni, mindig egyedül. Fontos a teljes magány, elvei szerint a ház mögötti erdőbe nem tisztességes több puskát bevenni. Amikor beteg lett, a kórházban töltött időszakban, majd otthon az ágyhoz kötve, legjobban ezt a kivonulást hiányolta az életéből. A családja unalomig hallgatta a terveit, miként mehetne oda abban az állapotban, megoldva minden problémát, ami az ápolásával függött össze. Mit kellene vinnie, vennie, kiszállítatni. Hogyan szervezhető meg egy nap akkor, ha a karokból és a lábakból bármikor kiszaladhat az erő, bemerészkedhet-e térdrogzítóval, könyökmankóval a sűrűbe, mely néhol még az egészséges embert is megakasztja. A problémát az jelentette, hogy nem elég a házban ülni, a ház körül járkalni a kerítés szabta határon belül, remélve, hogy az erdőből így is beszívhatja az éltető szagokat, a vadonban kóborlás sűrítményét, ami felidézné az apró remegéseket az izmaiban, idegeiben. A felesége szerint, ha azt kívánja, ami a csenden alapszik, a házban ülni úgysem lesz elég, onnan nem messze van az országút, igen zajos. Mindegy is, természetesen nem engedte oda, szó sem lehetett az élmény visszaszerzéséről, aggódott érte. És kicsit élvezte, hogy végre-valahára uralma van fölötte. Terelte az egyszerűbb élmények felé, győzködte, ragadja meg a pillanatot. Ám mindvégig érezte, mennyire szegényes, amit felhozhat, lehetetlen kielégíteni a férje igényeit. Azt is felajánlotta neki, hogy kiviszi, de ott marad vele. Ebbe nem ment bele. A férfi mintha meg is ijedt volna, szinte tapintható keserőséggel másra terelte a szót, többé nem hozta fel a témát.

Tony az apja betegségében ürügyet talált arra, hogy felszabaduljon. Mindig is elég szigorúan volt fogva, általában nem engedték el hozzánk, ha buli volt. A magas, vékony, a szó leglágább értelmében izmos Tony árulkodóan sokszor sápadt el. De olyan áttetszőre fehéredett, hogy tanáraink aggódtak, nincs-e valami baja. Pedig nem a férfikor küszöbén szokásos identitásválságot élte át, annak minden tünetével, hanem az apjának a családi képletből való kiválását igyekezett beépíteni a stratégiájába – és néha maga is elhúlt attól, micsoda lehetőségek várják. A valóságnak valami monumentális és fenyegető rétege csúszott le róla, miközben teste nagy felületén még mindig összenyomta, hogy elfúlt tőle a lélegzete, és kiszaladt az arcából a vér. Olyan ez, mint a véghajrá, a legnagyobb erőfeszítésre mindig az utolsó percekben van szükség. Tudtuk, hamarosan újjászületik, minden ezt jósolta, naponta próbálkozott új szavakkal, mozdulatokkal. Az első lehetséges alkalommal ellopta apja házának kulcsait. Biztos lehetett benne, hogy többé nem kel fel az ágyából. Ennek ellenére nekünk azt mondta, hogy amikor az öregnek leállt a szíve, nem egy rég várt, kívánatos

befejezést élt át. Működött benne bizonyos fegyelem, és talán nem hülyeség Tony esetében azt gondolni, hiszen erre nevelték, a dolgok logikus egymásra következésének hite kis híján a gyász felé terelte. Néhány körülmény azonban a kezére játszott, például hogy az apját duplasoros öltönyben, mandzsettagombokkal és nyakkendőtüvel temették, vagy az ösztönös védekezési reflex, mely a távoli rokonok ijesztő seregszemléje láttán támadt fel benne. Mindez segítette Tony-nak, hogy gyorsabban engedje el. Egy hét múlva már tetováltatta a jobb felkarját. Vadul dohányzott, beszéde kisimult, a korábbi tétovázásoknak, megakadásoknak nyoma sem volt.

Mivel az anyja is csupán egy nehezezként elképzelhető hagyomány elvesztését gyászolta, és rájött, a megszokássá vált tartózkodásról, félelemről pár óra alatt hősiiesen le lehet mondani, nem volt köztük komolyabb nézeteltérés. Persze megviselte őket, ami rájuk szakadt. Ha lehet így mondani, a családfő a legrosszabbkor halt meg, amikor elmélyült a válság, és mindent elvitt az infláció. Tony anyja a temetés után át akarta adni a fiának a vadászház kulcsait, de nem találta. Kiderült, hogy a fia ideje jó részét ott tölti, de nem szidta le, tudta, hogyan zajlott náluk az élet, mindkettőjüket az állandó értékeléstől való irtózás tartotta sakkban. Próbálkozott néhány nevelő célú tétellel, például hogy a szabadság felelősséggel jár, és hogy a két ház közül mindig a szülői házat tartsa elsődlegesnek, hiszen, és szeretné feltételezni, hogy ez sokat jelent, az édesanya lakik benne. Tony érdemben nem reagált. Arra sem, hogy a *kinti* házat, ahogy az anyja nevezte, valószínűleg el kell majd adniuk.

Csak én láttam, milyen mélyen érintette Tonyt az utóbbi eshetőség. Alig foglalta el birodalmát, megfosztják mindenétől. Pár hét alatt, zavarba ejtő gyorsasággal, belép a büszke termekbe, csak hogy rögtön el is kezdje leépíteni az újkeletű kötődését. Úgy tett, mintha megérintettnek érezné magát, részt venne egy bizonyos eszmecesterében, de erre egyedül ő van feljogosítva, hiszen zavaros és veszélyes a végkimenetele. Csak engem hívott néha, általában szombatoként mentem ki hozzá. Mire odaértem, láthatóan lerészegedett, amellet, hogy állandóan füstfelhőbe veszett az arca, ezt a rohasztó szagot is nyelnem kellett. Kijött elé az országútig, mintha nem találnék el az alig kétszáz méteres, erdős, bozotos szakaszon a házig. Van egy része ennek az ösvénynek, miniatűr labirintus, nem túlzás azt mondani, hogy csak egyféleképpen lehetett félrehajtani az ágakat, mert különben megfogja az embert a sokféle cserje. Biztos az apja ültette, mondta Tony, csak elburjázott. Tudta a nevüket, többféle magyal, homoktövisfélék, a rózsza is durván elvadult. Elég színes volt ott minden. Ha hozzáértem valamihez, meglepett az állaga, tudtam, hogy ez lehetetlen, de egyszerre éreztem utálatosan nedvesnek és kilátástalanul száraznak. Mindenesetre a tapintás másként nyert értelmet, mint ahogy rögzült bennem. Emlékezetes pillanatok, számomra már ezért érdemes volt odamenni. Előttem megy Tony, hajlong, karjával elemel egy-egy ágat, fent tartja, míg én is áthaladok alatta, s utána megint az ügyesen helyezkedő hátát bámulom. Kész felnőtt, akin nyoma sincs az önelégültségnek. Forma, funkció, elegancia, mintha máris mindent uralhatna. Nem tudnám megmondani, mivel, de lenyűgözött.

Sosem felejtett el bocsánatot kérni az állapotok miatt, mintha ő tehetne róla. Az a típusú ház, amin egy hónapnyi elhagyatottság is kiütözik valahogy. Men-

tegetőzve mondta, hogy főleg a hátsó traktus igényel beavatkozást, amely a lápra és a teljes pompájában kibontakozó erdőre néz. Azzal vigasztaltam, hogy most gyászoljon, majd utána... Semmi gond, én képtelen lennék ezt végigcsinálni. Közömbösen nézett rám. Az apja nem emberi módon követelte meg tőle a rendet. Azt mondta, néha azért is leszidta, ha izzadt volt az arca. Az volt az érzése, hogy egy kísérleti kezelés alanya, és az adottságai mind-mind sorra kerülnek majd. A teste számtalanszor ellenszegült, és akkor még mélyebbre taszította az apja haragja. Külön módozatai voltak az utcán járásnak, a vendégségben asztalnál ülésnek, a vendégségben kanapén ülésnek, az étkezésnek, az egyben sült rostélyos felvágásának, odaillő szavak használatának. Ezzel telt az élete. Annál erőszakosabban igyekezett felejteni. Ekkor már, hogy ismerte a ház sorsát, kifejező lassúsággal beszélt, kíméletlenebb lett, megint egy új Tony formálódott, amely, úgy tűnt, valamiféle felforgató tudás birtokában az összes korábbi kizsákmányolja. Ráadásul egyetlen nagy cél érdekében. Lestem a szavait, melyiket lehetne előzetes észrevételként figyelembe venni, s következtetni belőle a jövőre. Bármit akar, sikerülnie kell, de miért nem mondja ki? Nem értettem, továbbra is a barátjának tart-e, és ha igen, aminek egyébként halvány jeleit láttam néhány gesztusában, s a figyelmességében – miért nem von be a terveibe?

Pár napig tartott ez a stagnálás, aztán egyik szombaton, ennek két hete, Tony egyenesen a közepébe vágott. Ugyanúgy vezetett be az útról, leültünk a nappaliban, de valami nagyon megváltozott. Izgatottnak, kimerültnek láttam. Feszültségtől remegett a hangja. Eszébe jutott, mondta, hogy még szét sem nézett alaposabban. Kutatott mindenfelé, olyan volt, mintha egy hegy belsejébe törne utat. Nagyon költői, jegyeztem meg, de ez még semmi sem volt ahhoz képest, ami következett. Azt mondta, sehol nem talált egyetlen puskát és lőszert sem. Mindent feltúrt, elhúzott, felemelt, semmi. Mit keresett itt az apja? Emlékszik, mondta, otthon hányszor néztek együtt filmet. Közös és kötelező program volt, a filmművészet klasszikusai. Tony alig látott valamit ezekből, mert titokban folyton az apja profilját leste. Csak másodpercnyi mutatványt szeretett volna elraktározni magának a látványosan elragadtatott emberből. De az az arc rezenéstelen maradt. Szóval, a vadász dolog, pláne a hazudozás, nem passzolt a személyiségéhez. Kell lennie nyilvánvaló magyarázatnak. Tony szerint egy titoknak valahogy le kell csapódnia a valóságban is, máshogy nem megy. És aztán meg is lett, teljesen más, mint amit keresett: elég örült dolog, ami csak arra jó, hogy az apja a halála után is megtörje az igyekezetét. Ezzel átnyújtott egy határidőnaplót. Elegáns darab volt, könyv formájú, kemény kartonborítású, lekerékített sarkokkal. A könyvjelző szalagot mintha állat rágta volna meg. A záró gumi ernyedten csüngött le róla. Tony kérte, hogy olvassak fel belőle. Hamar kiderült, hogy az apja írta tele. Úgy látszott, a szöveget, s így a gondolatait is az egy-egy napot jelző sávokra szabta:

### **Január 1.**

*Téged már most megbénít az életkor tudata. Minden gondolatod legalább egy vékony szálon összefügg az idő múlásával. Hatvan után, és igen, egyik napról a másikra, be fog következni, hogy mindennek egyedüli mércéje az idő. A halálnak valószínűsége lesz. Erre te nem vagy felkészülve.*

## **Január 2.**

*Ha külön alszol a feleségedtől, van egy időszak, amikor majd' beleőrülsz, hogy valaki, bárki, megöleljen. De semmit sem teszel, hogy ez bekövetkezzen. Ami pedig ezután jön: főbiák, halálfélelem, teljes bezárulás. Utána talán kicsit jobb lesz, legalábbis más miatt kell aggódní.*

## **Január 3.**

*Már nem tudod elképzelni, hogy aludjon melletted valaki. Az elhidegülés a magány iskolájának legfontosabb tantárgya. Ha volt egy társad, elég egyetlen embertől elhidegülni, hozza magával a többi. Ha kiégsz, minden kapcsolatról le akarsz mondani.*

## **Január 4.**

*Van egy eszményed a bensőséges, ihletett együttlétről, az egyszerű, hétköznapi, de elengedhetetlen érintésekről, az értelmes, elfogadó odafordulásról, a tiszta, energiával teli érzelmekről. És arról, hogy egy kapcsolat a kölcsönösségről szól.*

## **Január 5.**

*Nem tudtok egymásra nézni, nincs elviselhető, kitartott szemkontaktus és a másikhöz érni körülményesen és kimérten lehet. Úgy fut ki egy élet, hogy csakis te mész oda a feleségedhez, hogy megöleld, hogy próbálkozz begyűjteni, ami számodra létszükséglet volt.*

## **Január 6.**

*Még hiányzik neked a csendes, télen együttlét, az érzelmi kiegyensúlyozottság, az érzés azonos hőfoka, ami a kölcsönösség feltétele... Egy szimpla, de őszinte ölelés. Hozzá mész, ebben mindig van egy jó adag kétségbeesés, enyhe túlzással: könnyörgés.*

## **Január 7.**

*Az ölelés, mely végül megvalósul, részedről inkább kapaszkodás, részéről megtévesztés, színlelt érintettség, manipuláció. Sosem lesz belőle igazi összefonódás, nem a ragaszkodás megnyilvánulása. Mint az üzemi tanács ajándéka. Pedig a józan ész is ezt diktálná.*

## **Január 8.**

*Ha eltart pár másodpercig, az inkább vigasztalás, mert megesik a szíve rajtad. Ilyenkor gyerekenyelven bűg valamit. Aztán, mint akit az áram ütött meg, az izmai összerándulnak, ellökődik a testedtől, tekintete egyből a földre szegeződik, hátrál.*

## **Január 9.**

*Milyennek akarnád? Legyen személyisége, humorérzéke. Jókor nevessen. Legyen olvasott, művelt. Támaszkodhasson elégséges belső tapasztalatra. Érezzen vonzalmat, de legalább legyen előzékeny. Legyen elégedett melletted. Tudja, hogy ez identitás kérdése.*

## **Január 10.**

*Csőd. Elhagyatottság, megbélyegzettség. Morális pánik. Frusztráció, fizikai megaláztatás, kiszolgáltatottság, megfelelési kényszer. Az osztatlan figyelem teljes hiánya, a figyelem eltérítése. Megértés, együttérzés, bizalom nulla. Az összetartozás érzése kihűl.*

Volt még tovább, ahogy belepörgettem, látszott, hogy ugyanilyen szisztéma szerint az év végig van jegyzetelve. Felnéztem, Tony sápadtan ült, imponált neki az apja láthatatlan élete. Azt mondta, tudta! Nem olyan, amilyennek ismerték. Annak, ami valójában benne élt, át kellett tűnnie a mindennapokon. Íme!, mutatott a napló felé. Ő a nyomába se érhet, fejezte be lesújtva. Semmit sem értettem az egészből. Lapozzak előre március tízhez, kérte Tony. Elolvastam, sőt, tizenegy-tizenkettedikét is, és így legalább már az világosabb lett, mire gondolhat a barátom.

Hátramentünk a ház mögé, a fészerhez. Tony kinyitotta a lakatot, lassan sétált be, a fejével néhány pókhálót szakított le. Az arcát törölgetve ért a fészer hátsó falához. Reménykedtem, hogy nem úgy lesz, ahogy az apja leírta. Terméskövel van kirakva a teljes falrész. Helyesebben ez a ház hátsó fala lehet, a fészernek így csak három oldalát kellett behatárolni. Tony máris odatapadt, és lábfejjel, két kézzel tapogatta, ütögette, rugdosta az érdes felületet. Sürgetve hátranézett, beálltam én is segíteni. Nem tudtuk, mit keressünk, a pontos hely nem volt leírva. Kell lenni valaminek, ami kinyit egy kis titkos ajtót. Hirtelen olyan hangot hallottunk, mint amikor biliárdgolyók ütköznek egymáshoz. Utóbb elég szimpla megoldásnak tűnt, de be kellett látni, soha nem jut az ember eszébe, hogy ott bármit is keressen. Egy pont megnyomásával egy masszív faváz fordult ki, melyen vízszintesen két sorban vastag deszkákon heverték a terméskövek. Acéloszlophoz hegesztett kapuzsanér tartotta, fordította ki az egészet. Pár órával később azt is felfedeztük, hogy a házból fúrtak ide egy lyukat, hogy az áramot átvezessék. Először csak ösztönösen kerestünk kapcsolót, meg se lepődtünk, hogy a *helyén* van, jobbra fejmagasságban, és a pár négyzetméteres helyiséget azonnal elárasztotta a fény.

Én általában ritkán mozdulok ki otthonról. Halovány, magamnak való gyerek voltam, és ebből nehéz kilábalni. Talán ezért is hangolódunk egymásra olyan könnyen Tonyval. A végletek nem jellemzők egyikünkre sem, de nem tiltakoztunk, amikor a haverok azt mondták, minket egymásnak teremtettek. Valami ilyesmire néha célozhattunk korábban egymás között is, mint amikor két tinédzser keresi a megfelelő szót a barátságukra. Nehéz ügy, szégyellősek és tudatlanok voltunk, mintha felesküdtünk volna, hogy amíg tehetjük, ellenállunk minden kísértésnek. Eddig nem volt semmilyen malőr, kiegyensúlyozottan képviseltük a kapcsolatunkat. De ez egy kicsit kezdett nekem sok lenni. A vakító fényben minden harsogóvá vált abban a csöppnyi térben. Szemközt egy mini oltár, vagy mi a fene, úgy egy méter magas lehetett, ha nincs feldíszítve csipke-terítővel és míves gyertyatartókkal, akkor talán egyszerű komódnak nézzük. Középen egy festmény volt a falnak döntve. Először nem is foglalkoztunk vele. Az oltár szélén kovácsoltvas tartókban három gyertya állt, mindegyiket használták korábban, az oldalukon dermedt szálak, a tövükben fagyott viasztócsa. Mellettük a terítőn gyufásdoboz, hamutartó. Az egésztől balra egy méretes, fekete ruhaállvány, az a kerekeken gurítható fajta. És a hosszú, felső sínen, a fogásokon: végig női ruhák.

Két-három szín dominált, de elég sokféle anyag és stílus volt képviselve. Mérés meg konzervatív holmik, összesen talán két tucat. Egy hajszálnyi rosszakarat sincs bennem, ezt bárki igazolhatja, és őszinte is vagyok, így amikor Tony kérdően rám meredt, megkockáztattam, hogy valószínűleg lehetett néhány szeretője. Tony emelkedett hangulatban volt. Néztem az arcán kiütözött piros foltokat, keletkeztek, elfolytak, összeolvadtak a kicsiny szigetek. Nagyon izgatott lehetett, össze kellett szednem magam. Amikor rájöttem, mi van, hirtelen teljesen üres lettem, egy szót nem bírtam kinyögni. Ami összeállt, azzal nem jöhettem elő. Bár ahogy elnéztem Tonyt, ő éppen erre várt, hogy mondjam csak ki. Tekintetem az *oltárképre* tévedt. Nem festmény volt. Egy kollázs, láthatóan ollóval kivágott képek, képrészletek egyvelege. A képek egyértelműen női divatlapokból

származtak, rajtuk extrém pozitívában lévő lábak, karok, ívelő hát, csavarodó nyak, arcok tájelemei, mind-mind valamit el akart adni, sálat, ruhát, rúzszt, már ahogy az az ilyen fotókon megszokott. Onnan, ahol álltam, engem leginkább egy térképre emlékeztetett. Tony belém karolt, húzott kifelé.

A ház háta mögötti kerítésen túl, a lápos szélénél álltunk meg, amely északra, a távolabbi részén betagolódtott az erdő első facsoportjai közé. Nem volt ösvény semerre, nagyon kellett vigyázni, hová lépünk. Meggyőződésem, hogy egyelőre még Tony sem ismerte ki magát, többször megállt, forgatta a fejét, tétovázott. A cipőm kétszer is megsüllyedt, elázott, halk cuppanással húztam ki, olyan érzésem volt, mintha valaki le akarná venni rólam, mert illetlenség az erdőbe így belépni. Mert az erdő tényleg csodaszép volt, így érthető, mire gondolt Tony apja, mikor azt írta, hogy ezért az élményért érdemes átkelni a lápon.

Tony, amikor már szilárd talaj volt a lábunk alatt, körbemutatott, halkán mondta, hogy mit gondol, hogy volt. Itt sétálgatott, amikor beöltözött. Aztán, mikor engem is átmosott a fáknak és a rejtőző-előtörő fényeknek a varázslata, hogy is mondjam, az érzékszervi megfosztottság állapotában, elvesztettem az irányítást. Külön erőfeszítésre volt szükségem, hogy lélegezzek. Ahogy haladtunk, a fiú alakjából lebomlott az, amit Tonymak gondoltam, és a lassan megtesülő apja ment tovább. Legalábbis aki ott lépkedett, az ő vonásait hordozta.